

SŁOWO

Wilno, Niedziela 29-go czerwca 1924 r.

PRENUMERATA miesięczna z dostarczeniem do domu oraz z przesyłką pocztową 3 złote, zagranicą 6 złotych. Konto czekowe w Poczcie Kasie Oszczędnościowej Nr 80.259.
Cena pojedynczego Nr 15 groszy.

Redakcja i administracja Ad. Mickiewicza 4. Tel. 228, otwarta od 9 do 3. Tel. drukarni 262.

CENA OGŁOSZEŃ. Wiersz milimetryowy jednoszpaltowy na str. 2-iej 13-iej 20 gr., za tekstem 7 groszy. — Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia od dnia zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia.
W nr. świątecznych o 25 proc. drożej.

Wybory do samorządu.

Ordynacja wyborcza, jak każde prawo, nie realizuje jakiegokolwiek celu, nie realizuje, lecz cel stawiany przez żywioły miarodajne, jest środkiem dla osiągnięcia celów gospodarczych i narodowych. Powszechne i równe prawo wyborcze było czynnikiem podziału bogactw, było dźwignią prawodawstwa społecznego, stąd jego wielkie znaczenie w okresie poprzedzającym wojnę światową, okresie wielkiego wzrostu bogactw i sił produkcyjnych. Po wojnie zmobilizowane masy do wojny, zbieżność wskutek zniszczeń wojennych, wysunęły na pierwszy plan podział bogactw, choć obiektywne warunki nakazywały zwrócić uwagę przede wszystkim na rozwój produkcji. Dążność do powszechnego prawa wyborczego wystąpiła u nas w nowych państwach. Lecz wobec zniszczonej produkcji interesy produkcji zaczynają z nową mocą oddziaływać na politykę i prawodawstwo. Zarzuca się potrzebę parlamentu gospodarczego, w którymby wszystkie interesy gospodarcze znajdowały swój wyraz, a więc dążność do przedstawicielstwa interesów.

W ciałach samorządowych przedstawicielstwo interesów, t.j. przedstawicielstwo wszystkich gałęzi produkcji, musi być uwzględnione w stopniu znacznym, niż w sejmach i parlamentach, samorząd bowiem ma przede wszystkim funkcje gospodarcze.

Samorząd stanowi organiczną całość i w wyższych jednostkach samorządu winni być delegaci niższych.

Wybory z listy są formą wyborczą nieodpowiednią ani dla sejmów, ani dla ciał samorządowych. Wybory z listy pozbawiają zasadniczej części prawa wyborczego wyborców na rzecz komitetów partyjnych, które wystawiają listy. Wyborca musi częstokroć albo wstrzymać się od głosowania, albo głosować na listę, na której obok pożądanego przez niego kandydata stoją niepożądani. Wybory z listy są związane z wielkimi okręgami wyborczymi i kosztują bardzo drogo komitety partyjne, potrzebując pieniędzy na cele wyborcze biorą na listę tych, którzy dają pieniądze na finansowanie wyborów, a którzy, nie mając fizjonomii politycznej, nikogo nie odrzucają, od głosowania na daną listę. Przy wyborach z listy Nr zastania osobę, stąd

sejm lub rada samorządu napelnia się ludźmi niewybitnymi.

Według naszej ordynacji wyborczej nie można być umiarkowanym w jednym okręgu na dwóch listach, stąd działacz społeczny, lub wybitny zawodowiec, posiadający popularność w różnych ugrupowaniach, lecz nie należący do żadnego, niema szansów wyboru.

Wybory, aby były czyste, aby przekupstwa i presje mogły być usunięte, muszą być tajne. Tajność wyborów może być zrealizowana tylko przez tak zw. system izolacyjny. Wyborca winien otrzymywać w lokalu wyborczym blankiet urzędowy i kopertę, w budce wyborczej winien wypełniać własnoręcznie blankiet, wpisywać tam nazwiska kandydatów, wkładać do koperty i oddawać na prezydium komisji wyborczej. Pozbawi to analfabetów możliwości realizowania ich prawa wyborczego, gdyż wyborca winien być wolny i świadomy, analfabeta zaś nie może mieć świadomości politycznej i nie może być wolny od presji wyborczej.

Władysław Studnicki.

SEJM I RZĄD.

W sprawie pełnomocnictw.

W nadchodzącą środę w połączonych komisjach sejmowych: skarbowej i budżetowej rozpocznie się debata nad rządowym projektem pełnomocnictw. Referować będzie p. Chaciński.

Na posiedzeniu czwartkowym Sejmu, Marszałek Rataj odmówił odczytania interpelacji p. Podhirskego (Ukr.), a stanowisko swe umotywował wobec prezesa klubu Ukr. p. Chruckiego tem, iż interpelacja ta zawiera podane w języku ukraińskim cytaty artykułów dziennikarskich, skontestowane przez prokuraturę, zaś interpelacja się składała z części obrad sejmowych dla których urzędowym jest język polski.

Posiedzenie komisji do spraw zagranicznych.

Z okazji przybycia do Warszawy przedstawicieli Polski w Lidze Narodów hr. Aleksandra Skrzyńskiego, miało się odbyć w piątek posiedzenie sejmowej Komisji spraw zagranicznych, które jednakże w ostatniej chwili odroczone do wtorku. Na posiedzeniu tem p. Skrzyński udzielił wyjaśnień w sprawach naszej polityki na terenie genewskim.

Z konwentu Senjorów.

Onegdaj odbyło się posiedzenie konwentu senjorów, na którym omawiano sprawę długości premii budżetowych. Ponieważ okazało się, że niektóre kluby wyczerpały przeznaczony dla nich kontyngent godzin, przeto postanowiono przedłużyć czas dyskusji o jeden dzień.

Wyjazd ministra hr. Zamoyskiego.

Wczoraj nagle wyjechał do Klemensowa p. minister hr. Zamoyski, gdyż otrzymał depeszę, że córka jego poważnie zachorowała.

Narada gospodarcza.

Wczoraj o godz. 10-iej rano w sali konferencyjnej Ministerstwa skarbu, Rymaska Nr. 3, odbyło się plenarne posiedzenie członków narady gospodarczej, poświęcone wysłuchaniu i omówieniu wniosków komisji do badania kosztów produkcji i do spraw celnych oraz komisji do spraw kredytu, które zostały wyłonione przez naradę gospodarczą w dniu 12 maja r. b.

†
s.p.

FRANCISZEK JURJEWICZ

opatrzony S. S. Sakramentami zmarł w Bogu dn. 27-VI-1924 r.
przeżywszy lat 74.
Eksportacja i pogrzeb z domu żałoby Zakretowa 5-7 na Cmentarz Rossa odbędzie się w poniedziałek 30-VI. b. r. o godz. 6-iej wiecz.
Nabożeństwo żałobne tegoż dnia o godz. 9-iej rano w Kościele Św. Ducha
o czem zawiadamia **ŻONA**

Zatarg hr. Zamoyskiego z p. Moska-
lewskim.

Echo Warszawskie podaje: W kołach zbliżonych do sfer rządowych opowiadano wczoraj, jakoby na ostatnim posiedzeniu Rady Ministrów miało dojść do ostrego zajścia między min. Zamoyskim a p. Moskalewskim na tle polityki oszczędnościowej tego ostatniego. Podobno p. Moskalewski miał być w tym wypadku wykonawcą testamentu polityczno-organizacyjnego p. Zielińskiego.

Dziesięciolecie wojny.

RYGA, 28. VI (Tel. wł.—s). Z Moskwy donoszą o intensywnych przygotowaniach do demonstracji z powodu dziesięciolecia wybuchu wojny światowej. Demonstracje te odbędą się w czasie od 27 lipca do 4 sierpnia.

Specjalna komisja opracowała już plan agitacji oraz hasła. Interesującą jest rzeczą, że komunistyczni „pacyfiści” zdecydowali się atakować na rzecz przetworzenia wojny imperialistycznej na społeczno domową. Specjalny nacisk będzie położony na agitację wśród b. żołnierzy.

Gospodarcza katastrofa S. S. S. R.

RYGA, 28. VI (Tel. wł.—s). Prasa sowiecka podaje alarmujące wiadomości o katastroficznym stanie urodzajów w Rosji. W całym szeregu gubernji notowane są już pierwsze łaskówki nieurodzaju, jak wyspraszanie przez włościan bydła zabiecen oraz wzrost cen na produkty rolne. Podobne symptomy wprawiają w stan zdenerwowania władze świeckie, które zamierzają radykalnymi środkami ukroić działalność „kulaków” i spekulantów wykorzystujących fatalną sytuację gospodarczą w Rosji.

Banknoty sowieckie.

RYGA, 28. VI (Tel. wł.—s). Komisarz finansów w najbliższym czasie ma przystąpić do nowej emisji banknotów na sumę 35 milionów rubli. Część tej sumy ma być przeznaczona na pokrycie roszczeń budżetowych—część zaś na wykup akcji kolejowych.

Sposoby Sowietów.

RYGA, 28. VI. (tel. wł.—s). W ostatnich dniach zanotowano cały szereg masowych aresztów obywateli lotewskich w Rosji sowieckiej. Na zapytanie o przyczynach aresztów odpowiedziano ogólnikowo: „za szpiegostwo”. Areszty te są dokonywane jak twierdził dobrze poinformowany osoby w celu „zebrania materiału” dla zamiany aresztowanych na Łotwie komunistów.

Jak podaje tutejsza prasa wszczęte już zostały nieoficjalne pertraktacje przez Sowietów w sprawie ich wymiany, ze strony Łotwy jednak nastąpiła — odpowiedź odmowna.

Zadowolenie w Anglii.

LONDYN, 28. VI. (PAT.) Dzienniki donoszą że koła polityczne angielskie są bardzo zadowolone z oświadczeń Herriota i Mac Donalda złożonych po spotkaniu w Chequers. Oświadczenia te wykazują, iż między rządem angielskim i francuskim nie było nigdy żadnych nieporozumień w przeciwstawieniu do informacji rozsiewanych przez pewne odłamy prasy.

Złagoderzenie okupacji.

DUSSELDORFF, 28. VI. (PAT.) Gen. Deogutte wydał zarządzenie w sprawie zawieszenia kary osobom skazanym na terenie zagłębia Ruhry.

DUSSELDORFF, 28. VI. (PAT.) Podczas dzisiejszych rokowań w sprawie umowy z Mienną władze okupacyjne poczyniły pewne ustępstwa: podatek węglowy został zredukowany do połowy, w pewnych wypadkach również zmniejszone będą opłaty przewozowe i wywozowe, producenci przetworów węglowych będą oddawali odłóg Miennemu tylko połowę dotychczasowego kontyngentu. Benzol nie będzie podlegał redukcji. Dotychczasowy kontyngent węgla został nadal zachowany.

Szkoły ros. na Łotwie.

RYGA, 28. VI. (tel. wł.—s). Rada ministrów na ostatnim posiedzeniu oceniła nominację prof. Jupatowa na naczelnika rosyjskiego oddziału i zamianowała F. Siernowa, dyrektora rosyjskiego gimnazjum w Rzeżycy.

Kandydaturę F. Siernowa wysunęli deputowani frakcji rosyjskiej Sejmu łotewskiego. Sprawa mianowania F. Siernowa została załatwiona zgodnie z literą obowiązującego prawa.

Mimo to rosyjska prasa tutejsza zaznacza, że osobiste zalety nowego naczelnika rosyjskiego oddziału jak wznieślenie się ponad nastroje partyjne mogą wpłynąć na złagodzenie antagonizmów w społeczeństwie rosyjskim na Łotwie.

27 b. m. rozpoczęły się tutaj obrady zjazdu nauczycieli szkół rosyjskich. Zjazd po otrzymaniu wiadomości o nominacji F. Siernowa wypowiedział się przeciwko niemu i wyraził żal z powodu nieobecności przy obsadzeniu tego stanowiska przez rząd łotewski z opóźnieniem nauczycielskich.

Obrady Sejmu.

Posiedzenie Izby Poselskiej.

WARSZAWA, 27. VI. (PAT.) W dalszym ciągu rozprawy nad budżetem ministerstwa rolnictwa pos. Gawlikowski podnosi, że przyczyną kryzysu w rolnictwie jest konkurencja Ameryki, Rumunii i Rosji. Polska ma nadmiar produktów rolnych, które może wywozić zagranicę bez obawy podniesienia cen. Dla podniesienia poziomu gospodarstwa rolnego należy przyjąć z wydatną pomocą kredytową.

Pos. Barański proponuje obciążyć budżet innych działów rolnictwa na korzyść szkolnictwa rolniczego. Min. Janicki odpowiada na zarzuty podniesione w czasie dyskusji, a dotyczące rybołówstwa i polityki wywozowej — pos. Bratun imieniem Kl. Ukr. i Białoruskiego oświadczył, że kluby te będą głosowały przeciw budżetowi na znak protestu przeciwko rabunkowej gospodarce leśnej.

Z kolei przemawiał pos. Rymar, ref. budżetu Min. W. R. W. R. i O. P. Zilustrowawszy stan szkolnictwa w Polsce referent wykazuje, że największy odsetek analfabetów posiada zabór rosyjski, mniejszy Małopolski, przeciętnie jednak w całej Polsce mamy około 80-tu proc. analfabetów. Na budowę i remont szkół wyznaczono 7 mil. zł. Mówca stwierdza, że państwo Polskie w porównaniu z innemi wydatkuje na oświatę po za jedną Anglią procentowo najwięcej, gdyż 15,7 proc.

Z kolei zabiera głos p. min. Mikaszcwski, omawiając ogólną politykę oświatową, przyczem zaznacza, co do redukcji nauczycieli, że bez niej daje się odczuwać odpływ sił nauczycielskich.

Praca nad konkursem na Rzymem jest ukończona. Projekt ustawy o autokafalji Cerkwi Prawosławnej przedłożony już został władzom cerkiewnym do zaopiniowania. Zwrot Kościołowi katolickiemu budżetów cerkiewnych przeprowadza się tylko częściowo, w razie istnienia sporów zostaje wstrzymany do chwili ustawowego uregulowania sprawy.

Wybory gminne ludności możejowej wyznania odbyły się bez nieporozumień. Co się tyczy innych wyznań, to projekty uregulowania tych spraw są w opracowaniu. Omawiając politykę mniejszościową p. minister stwierdza, że faktycznie nie da się zauważyć uproszczenia mniejszości o jakich mówił się w celach agitacyjnych. Państwo polskie stać na to, aby wszystkim obywatelom zapewnić uwzględnienie wszystkich potrzeb w dziedzinie oświaty i wyznania.

Pos. Bobek podnosi potrzebę jednolitej szkoły powszechnej, uregulowania nominacji w szkolnictwie i przełożenia ustawy o reorganizacji szkół.

Pos. Chrucki (K. Ukr.) uskarża się na niewłaściwą politykę rządu w stosunku do Cerkwi. Pos. Zerbe (Kl. Niem.) wnosi aby rząd opracował ustawę o szkolnictwie dla wszystkich mniejszości. Głosować będzie przeciw budżetowi.

Następne posiedzenie wyznaczono na wt. rek.

D-rzy

Bujalski, Obieziński i Waszkiewicz lokują położnicę i chore z cierpieniami kobiecymi w Zakładzie położniczym: ul. W. Pohulnika 31.

Przemysł Chemiczny w Polsce
Spółka Akcyjna w Zgierzu

poleca swój produkt

„Neosalutan“

o działaniu leczniczym rów
now preparatowi Nr. 914

prof. Ehrlicha.

Warunki nabywania
znacznie udogodnione.

PRZEDSTAWICIEL na Wilnie,
Grodzie, Wileńsku, Lidzie i okol.

Prowizor **M. Butkiewicz**
w Wilnie, ul. Seanova 7, m. 4.

CENTRALA SPRZEDAŻY:
Przemysł Chemiczny w Polsce

ul. A. A. — Biuro Warszawskie —
ul. Hoża 26, m. 1. Tel. 13296.

Adres telegraficzny:

„BORUTA“ Warszawa.

